

Rhigognostis annulatella

Skörbjuggsörtsmal

Fjärilar, Malar m.fl.

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Sårbar (VU)
B1ac(iv)+2ac(iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Lepidoptera (fjärilar), **Familj:** Plutellidae (senapsmalar), **Släkte:** *Rhigognostis*, **Art:** *Rhigognostis annulatella* - skörbjuggsörtsmal (Curtis, 1832) **Synonymer:** *skörbjuggsörtsmal*, *Cerostoma annulatella* Curtis, 1832

Kännetecken

En kontrastrik senapsmal med i huvudsak brungrå och vita framvingar samt tydligt fläckiga antenner. I Sverige förekommer den på ett fåtal lokaler utmed västkusten, där larven lever på skörbjuggsört.

Vingspann 13–18(–20) mm. Huvudet är ljusgrått eller vitaktigt, mellankroppen gråbeige eller ljust brungrå. Antennerna har två tydliga, mörka fläckar i yttre halvan (ibland också en otydlig tredje fläck). Framvingen är kontrastrikt tecknad i vitt och mörkt brungrått. Längs bakkanten löper en ljus strimma som avbryts av två bruna fläckar, vilka mörknar in mot vingvecket och uppgår i den utbredda mörka teckningen i vingens mitt. Längs ytterkanten finns en rad av små runda, ljusa fläckar. Fransarna har två eller tre delningslinjer, mer eller mindre uppbrutna i fläckar. Arten är lätt att känna igen på framvingens grundfärg och de fläckiga antennerna.

Larven är helt och hållet grön med framträdande svarta fläckar.

Genitalier: Hos hanen är aedeagus jämförelsevis lång samt fint och jämnt tandad på ena sidan under spetsen. Honans ostium är lika långt som brett, och antrum är småprickigt i nedre delen. Corpus bursae är rund och glest småprickig.

Utbredning och status

I Sverige förekommer skörbjuggsörtsmal på Kullaberg i Skåne samt på ett fåtal platser i Halland och Bohuslän. I Danmark är den bara känd från Læsø utanför nordöstra Jylland. I Norge finns den längs sydkusten norrut till Vest-Agder samt en bit norrut från Oslo. Dessutom har två individer påträffats i Oppland (år 2004 respektive 2007) och en i Sogn och Fjordane 2008. I Finland saknas arten. I övrigt är den känd från Västeuropa, Lettland, Rumänien, Grekland och västra Ryssland.

De första svenska exemplaren kläcktes 1958 från larver funna vid Kullaberg i Skåne (Svensson 1981). Här har arten senare påträffats vid flera tillfällen. I Halland, Värö fångades 2 exemplar 1989 och ett kläcktes från ön Nidingen utanför Onsalahalvön 2001. Enstaka fynd finns även från Bohuslän: Göteborgs norra skärgård (Hönö 1 ex. 1986, Öckerö 1 ex. 1988) och Sydkoster 1 ex. 1995.

Ekologi

Skörbjuggsörtsmal förekommer främst vid klippstup vid havet. I Norge finns den också vid sydvända berg längre in i landet. Fjärilen flyger från början av juni till slutet av juli. Arten tycks inte övervintra som fullbildad fjäril i Sverige, vilket den däremot gör i Storbritannien och troligen även i Norge. Larven lever på skörbjuggsört *Cochlearia officinalis*, och säkert även på andra arter inom detta växtsläkte. De norska inlandspopulationerna måste dock ha en helt annan värdväxt. Larven äter fram till mitten av juni på blad, blommor och frökapslar i en gles väv, och gnagspårerna är lätta att upptäcka. Förpuppningen sker vid marken i en gles spånad.

Hot

Fynden av skörbjuggsörtmal i Sverige är allttjämt förvånansvärt få och utspridda i tid och rum. Arten för uppenbarligen ett undangömt liv och vi har fortfarande kunskapsluckor i kännedomen om artens biologi och utbredning. Det är därför svårt att f n göra några bestämda uttalanden om eventuella hot som kan föreligga mot arten.

Åtgärder

I första hand behöver vi öka kunskapen om artens livscykel och speciella habitat-krav i Sverige. Därigenom skulle vi skapa bättre förutsättningar för att kunna utreda fjärilens utbredning, frekvens och eventuell hotstatus.

Övrigt

Namngivning: *Rhigognostis annulatella* (Curtis, 1832). Originalbeskrivning: *Cerostoma annulatella*. Br. Ent. 9: 420.

Etymologi: annulatellus = den lilla ringade; a(n)nus = ring; diminutivsuffixet -ulus (lat.); suffixet -atus (lat.); syftar på den vita bakkanten som med sina begränsande mörka fläckar ser ut som vita cirklar (ringar) när fjärilen håller i vingarna sammanslagna; diminutivsuffixet -ellus (lat.).

Uttal: [Rigognóstis annulatélla]

Litteratur

Agassiz, D.J.L., 1996. Yponomeutidae. – I: Emmet, A.M. (ed.): *The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland* 3. Colchester.

Svensson, I. 1981. Anmärkningsvärda fynd av Microlepidoptera i Sverige 1980. – *Ent. Tidskr.* 102: 83–97.

Författare

Jan Å. Jonasson 2007 (Kännetecken, Ekologi och Utbredning) och Bengt Å. Bengtsson 2011 (Naturvårdsinformation; Hot och Åtgärder och tillägg till Utbredning).